

מאוצרות הפרשה

לומדים מק"ו? מפני שבסעודה אין אדם נהנה ממנה אלא כשהוא רעב, אבל אחרי שאכל כדי שביעה שוב איננו תאב אל האוכל. לפיכך כתבה תורה חיוב ברכת המזון לאחרי הסעודה, כי מעתה נבין ונלמד מק"ו שלפני האכילה, כשהוא רעב ותאב לאכול, ודאי שצריך הוא לברך. ואילו בדברי תורה הדברים הפוכים. לפני הלימוד טרם הרגיש האדם את טעם ההנאה האמיתית שבתורה, ורק לאחר שהירבה ללמוד בה הולך ומתגבר בו יותר ויותר התענוג העילאי. לפיכך כתבה תורה חיוב ברכת התורה לפני הלימוד, כי מעתה נבין ונלמד מק"ו שלאחרי הלימוד ודאי יש לברך... (בשם החת"ס)

סוכות – זכר ליציאת מצרים

ידועה ומפורסמת השאלה: הרי הסוכות הם זכר ליציאת מצרים – "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוצאתי אותם מארץ מצרים" ואם כך, נחוג את חג הסוכות בחודש הגאולה, חודש ניסן! הטור מתרץ שאם היו בונים סוכה בניסן היה זה נראה כיציאה לבית הקיץ, מה שאין כן שיוצאים לסוכה בתשרי, מוכח שהיציאה נעשית עבור קיום המצווה.

ישנו הסבר נוסף של הגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל. מסופר בגמרא על יהודי אחד שלקח לו גויה, ורבה גזר עליו מלקות. כתוצאה מהמלקות, פרחו נשמתו של החוטא. נשמעו הדברים בבית שבור המלך והוא החליט להתנקם ברבא. נודע איפוא לאיפרא הורמיז, אמו של שבור המלך, שבנה מתכוון לעשות צרות לרבא אמרה לו: הוד מלכותו, בני היקר, אל תפגע ביהודים, מסוכן להתחיל איתם! למה? כי הם רק מתפללים והאלוקים שלהם נותן להם את בקשתם? למשל? אם לא יורד גשם, הם מבקשים ממנו והוא מוריד גשם. אמר לה: "היהודים מבקשים גשם בחורף ואז יורד גשם נראה אותם מקבלים גשם בקיץ!" שלחה איפרא הורמיז לרבא שיתפלל עכשיו בתמוז שירד גשם כדי לעצור את הגזרות של בנה. רבא התפלל ולא נענה אמר לפניו: "ריבונו של עולם אלוקים, באונינו שמענו אבותינו ספרו לנו פעל פעלת בימיהם בימי קדם! לאבותינו פעלת מעל הטבע, ואנו בעינינו לא ראינו. התקבלה תפילתו וירד גשם כהוגן, עד שהמרזבים של מחוזה שפכו מים לנהר החידקל". בלילה בא אביו של רבא אליו בחלום והזהיר אותו: "אתה הטרחת את הקב"ה להוריד גשם שלא בזמנו, שלא כדרך הטבע, יש עליך כעס, המזיקים רוצים לטפל בך! הלילה אל תישן במיטתך". בבוקר בא רבא וראה את מיטתו קרועה מהחרבות של השדים. אומר רבי שלמה קלוגר: התחלנו את השנה עם הימים הנוראים – ראש השנה ויום כיפור. מי יודע איזו גזירות היו צריכות לבוא. ואנחנו, בימי התשובה, בכינו התחנונו אל ה' שירחם עלינו, שיבטל את הגזרות הרעות וישנה את התוכנית לטובה. הטרחנו את הקב"ה לשנות את טבע העולם, לבטל את האמור להיות כפי מעשינו. כעת מי יודע איזה סכנה נשקפת לנו כתוצאה מכך. יש חשש גדול שהשדים כבר הגישו עתירה ובינתים מצחצחים חרבות. אומר לנו הקב"ה: צאו מבתיכם, אל תשנו במיטה הקבועה, לכו תסתתרו בסוכה. כי יצפנני בסכה ביום רעה יסתירונו בסתר אהלנו" כאן תהיו מוגנים מהפגעים הרעים. (ומתוך האור)

האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי (לב,א)
"אמר ר' יהושע דסיכנין: מכאן אתה למד שיש לשמים, פה ולב ואוזן. פה מנין? דכתיב (תהילים יט): 'השמים מספרים כבוד אל', ולב מנין? דכתיב (דברים ה): 'וזהר בוער באש עד לב השמים', ואוזן מגלן? דכתיב 'האזינו' (דברים רבה, פרשה י').

לכאורה יש לתמוה על לשון המדרש, שבתחילה אמר "מכאן אתה למד שיש לשמים פה ולב ואוזן", ואילו בהמשך מביא המדרש לכל דבר פסוק בפני עצמו, הרי שלא מכאן הוא הלימוד? זאת ועוד העיר הגאון רבי אברהם חזקוני, בעל "שתי ידות": בכל מקום שאמרו חז"ל לשון "מכאן", הרי יש לנו ללמוד ממנו דין כלשהו, ואילו כאן, איזו נפק"מ יש לנו אם לשמים יש פה ואוזן ולב – או לא? והוא מיישב בתירוץ נפלא: דבר ידוע הוא, שהכל כשרים להעיד חוץ מחרש שוטה וקטן, שפסולים לעדות. והנה, על הפסוק שלפנינו כתב רש"י: "האזינו השמים – שאני מתרה בהם בישראל, ותהיו אתם עדים בדבר שכך אמרתי להם שאתם תהיו עדים, וכן ותשמע הארץ. ולמה העיד בהם שמים וארץ? אמר משה: אני בשר ודם, למחר אני מת, אם יאמרו ישראל: 'לא קבלנו עלינו הברית' – מי בא ומכחישם? לפיכך העיד בהם שמים וארץ, עדים שהן קיימים לעולם". אלא שעל כך יש להקשות: איך יכולים השמים והארץ להעיד, והלא אין להם פה ואוזן ולב, ואם כן דינם כדנים של חרש שוטה וקטן, הפסולים לעדות? אלא, בהכרח עלינו להסיק שאכן לשמים ולארץ יש פה ולב ואוזן, ועל כן נקט המדרש בלשון "מכאן אתה למד וכו'" – כי הלימוד הוא ממה שהשמים והארץ מעידים על ישראל. זו גם הנפקא-מינה מכך שיש להם פה לב ואוזן. הפסוקים שהובאו במדרש לאחר מכן, לא באו כדי ללמד את עצם הידיעה שיש לשמים ולארץ פה ולב ואוזן, אלא רק ראיות נוספות ואסמכתאות לכך... ("שתי ידות", הובא בכמוצא שלל רב)

כי שם ד' אקרא הבו גדל לאלקינו (לב-ג)

הבעש"ט ז"ל היה אומר: כשבאים חלילה יסורים על אדם, יתבונן ויחשוב בלבו, כי דומה הדבר לאב שמתכוין להפחיד את בנו והוא מסתתר מפניו או מתחפש בבגדים אחרים, וכיון שהבן מתחיל לתפוס ולהבין את הענין והוא צועק: "אבא!" מיד אביו מתמלא עליו רחמים ומתגלה לפניו, ועד מהרה בא הקץ לצער ולפחד. כך צריך האדם להבין כי הצער והיסורים אינם אלא נסיון, הסתרת-פנים בלבד, ואם תהיה לו דעת לצעוק: "אבא!" ולקרוא אל השם יתברך, מיד יתעוררו עליו רחמי שמים ויסתלק צערו מעליו. זוהי הכוונה שבפסוק: "כי שם ד' אקרא" – לכשאבין בעת צרה לקרוא להשם יתברך ולא לבקש תרופות אחרות, אזי יהיה "הבו גדל לאלקינו" – מידת הדין (אלקים) תהפוך למדת החסד (מידת החסד נקראת "גדולה") ומיד יושם קץ לצרה. (אורה לחיים)

שם. מנין לברכת התורה לפני מן התורה? שנאמר: כי שם ד' אקרא הבו גדל לאלקינו. ולמדנו ברכת התורה לאחריה מק"ו מברכת המזון, וברכת המזון לפני מן התורה. (ברכות כא)
מה טעם כתבה תורה ברכת המזון לאחרי סעודה ואילו "לפניה" אנו לומדים מק"ו, וברכת התורה לפני הלימוד ואילו "לאחריה" אנו

למה ישב הרב בסוכה חשוכה?

מסופר על סוכתו המיוחדת של הרב שלמה דוד כהנא, רבה של העיר העתיקה בירושלים. רבים מאנשי ירושלים עשו לעצמם נוהג בדרכם אל הכותל המערבי, להכניס אל סוכתו של הרב, להתבשם שם בדברי תורה ושמחה ולהמשיך אל הכותל המערבי, רבות התאמץ הרב על דבר קיום מצוות סוכה. הוא החל לבנותנה מיד במוצאי יום הכיפורים. תמיד דאג שתהיה גדולה ורחבת ידיים כדי להכיל את האורחים הרבים. צאצאיו הצעירים היו שוקדים במרץ עד כניסת החג, לייפות את הסוכה ולקשטה בכל פאר והדר. מנהג מוזר נהג הרב, בשעה שכל סוכות העיר היו מוארות היטב בליל החג, סוכתו של הרב כהנא הייתה תמיד חשוכה בליל חג הסוכות. הסעודה נערכה בשמחה גדולה, אך לאור נרות בלבד. וכאשר כבו הנרות הוסיף הרב לשבת בסוכה עם תלמידיו ולעסוק בדברי תורה כל הלילה, בחשיכה מוחלטת. באחד מימי הסוכות הואיל הרב לספר את פשר מנהגו המוזר: הימים ימי מלחמת העולם השנייה. בתחילת שנת ת"ש (ספטמבר 1939) נכבשה פולין בידי הנאצים. בהתקרב חג הסוכות ידע הרב כהנא ששימש רב בוורשה, כי הפעם לא יוכל להדר בסוכה ובמצוות ארבעת המינים כהרגלו. לא היו בנמצא לולבים, הדסים וערבות. רק אתרוג אחד נמצא בידי ר' משולם קמינר הממונה על בית העלמין בוורשה. הקמת הסוכה היתה בלתי אפשרית. אומנם במחסן ביתו של הרב היו שמורים הקרשים והדפנות לסוכה אולם הקמתה היתה כרוכה בפיקוח נפש ממש. הנאצים הסתובבו ברחובות, וכל סממן יהודי עלול היה להגביר את תאבונם לעשות שפטים בבית. עם זה, הרב כהנא לא רצה בשום אופן לוותר על המצוה החביבה עליו כל כך. קודם החג שוטט באזור, כדי לאתר פינה חבויה באחת החצרות, שבה יוכל להקים את סוכתו. לבסוף נמצאה כזאת בחצר הבית השלישי שליד ביתו. בעזרת תלמידיו הוציא ממחסן ביתו את הקורות והדפנות, העמיד את הסוכה על תילה, וסביבה תלה בגדים וסדינים רטובים, כדי שייראה כאילו נתלו לייבוש. בהגיע ליל החג נכנס הרב בשקט אל סוכתו החשוכה עם שניים מתלמידיו. הם ערכו קידוש על שתי פרוסות לחם ושוחחו בלחש. מעדני חג, קישוטים ושאר סממני שמחה לא היו בסוכה. אולם את ליבו של הרב הציפה שמחה עילאית אדירה על הזכות שעלתה בידו לקיים את המצווה כהלכתה. כדי שלא לעורר את חשדם של הנאצים ששוטטו בכל פינה. נשארו הרב ותלמידיו בסוכה במשך כל הלילה. למרות הפחד והמציאות הקשה, לא דיברו על המלחמה ונוראתיה אלא במעלות החג ובמצוותיו וכך לימד הרב לתלמידיו: "תמיד שאלתי את עצמי - מתי מתקיימת שמחת החג בשלמותה? הלא למשמחת החג מצטרפים עוד מרכיבים כמו: אכילה, מנוחה, צוותא, מגדנות ועוד שיש בהם גם הנאה גשמית. היום למדנו כי בשעה שיושבים בסוכה ריקה מכל אלה, בלי אור ומעדני חג, ובצל החששות והפחד, ובכל זאת מתאמצים להכניס שמחה בלבנו - זוהי שמחה של מצוה ממש. זוהי שמחה פנימית מעצם קיום המצווה, המתקיימת בשלמותה במצב כזה דווקא בלי דברים נוספים המצטרפים אליה. באותם ימים פעלו הנאצים לדיכוי הרוח היהודית, בשאיפה להשפיל את היהודים ולהפוך אותם לכנועים. אחד האמצעים לכך היה השפלת הרבנים. הם ידעו כי הרבנים נוסכים כח בעם ומחזקים את רוחו, ולכן ביקשו לפגוע בהם תחילה. כך קרה שבדיוק באותו לילה, לילה ראשון של חג הסוכות, באו הנאצים אל ביתו של הרב כהנא. כהרגלם, באו באמצע הלילה כשהם משמיעים קללות ומכים על הדלת בקתות הרובים. כשנפתחה הדלת בידי הרבנית המפוחדת, פשטו הללו בכל הבית, ועשו חיפוש מדוקדק בכל פינה. כל אותה עת עמדה הרבנית כמאובנת. כשלא מצאו את מבוקשם, הצמיד אחד החילים את קנה אקדחו אל בין עיניה וקרא: "אמרי לנו מיד היכן הרב ולא...". בקושי הצליחה הרבנית להוציא מפיה את המילים: "הוא נעלם בעת ההפצצות". זה היה הסבר מתקבל גם על דעתם של המרצחים, שכן בעת ההפצצות נעלמו עקבותיהם של רבים. לפיכך רשמו הגרמנים בפנקס התושבים "הרב נעלם". באותה שעה ישב הרב עם תלמידיו. גם הוא שמע את הצעקות וההמולה, אך לא ידע שמדובר בעצם בו. רק למחרת כאשר שב בלהט לביתו, סיפרה לו אשתו את הנס שאירע לו באותו לילה. בתפילת החג של אותו בוקר עלה הרב לתורה ובירך 'הגומל'. לאחר דרך ארוכה ורבת תחתים הצליח להינצל מציפורני הנאצים ולהגיע בשלום לארץ הקודש. הוא החליט כי בכל שנה ושנה יעשה זכר והודיה לנס שאירע, ויזכיר לעצמו כיצד אפשר לקיים את מצוות שמחת החג בשלמותה, גם בסוכה חשוכה, שאין בה אור ומרכיבי שמחה אחרים.

פינת ההלכה

לחכות לרגע האחרון לקניית ד' מינים כשהמחיר יורד

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל סיפר על יהודי שהיה מגיע לבית הכנסת בחג הסוכות והיה מראה אתרוגו לאחרים ושואלים כמה שילם עליו, ולאחר שענו לו שבודאי שילם עליו הון מפולפל, היה מתפאר בפניהם ששילם עבורו סכום פערט, וכששאלוהו היאך הוא השיג במחיר נמוך כ"כ אתרוג יפה זה, ענה שהוא ממתין עם קניית האתרוג עד ערב החג כשהסוחרים דחוקים לסיים למכור את הסחורה שנותרה ברשותם, ומחיר האתרוגים אז נמוך ביותר. מעשה זה חרה להגרש"ז זצ"ל מאוד, עד שפעם אחת ניגש אליו ואמר לו כך: הגמ' מספרת (ביצה ט"ז) על שמאי הזקן שמיום ראשון בשבוע כבר היה מתכוונן לשבת, מצא בהמה נאה היה קונה אותה לשבת, ואח"כ אם מצא בהמה אחרת הימנה היה מניח את השניה לשבת ואוכל את הראשונה, "אבל הלל הזקן מדה אחרת היתה לו", שהיה אומר ברוך ה' יום יום, ובוטח בה' שימציא לו בערב שבת בהמה נאה לשבת. והנה הדבר לכאורה צריך ביאור, מדוע לא נהג הלל כמנהגו של שמאי, שלכאורה הנהגתו נראית טובה יותר? אלא, לכשנדייק בדברי הגמ' "מדה אחרת היתה לו" נראה שמנהג זה של הלל לא היה אל ורק במצוות אלא אף בעניני עצמו וכגון שכשהיה קונה לעצמו חפצים לא היה מתכוונן לכך מראש אלא רק כשהיה צריך לכך, וזה הלשון "היתה לו" גם בענינים גשמיים. וזו גם הכוונה בלשון מדה אחרת היתה לו, שהיה זה אצלו בגדר מידה שנהג בה כל הדרך. ולכן אצלו היה מותר לעשות כן אף בעניני מצוות ולא היה צריך לנהוג בדרכו של שמאי. אולם מי שבצרכיו האישיים דואג להכין הכל מראש, ורק בעניני המצוות משאיר הכל לרגע האחרון, זהו זלזול במצוות. (מבקשי תורה)

חידה שבועית

3 בקיפה הלך לקנות קיטוטי סוכה כפיטו מאה ש. כפיטו זה הוא קנה מספר מסוים de קיטוטי מחיר de
קפ ל' יחידה, מספר נוסף de קיטוטי מחיר de שני קפ'ים יחידה ופאר הכסף - קיטוטי מחמה קפ'ים יחידה. ידוע מספר
הקיטוטי קפ'ים קנה 3 בקיפה גדול כי צרה מספר הקיטוטי שני קפ'ים קנה. כמה קיטוטי מכל סוג הוא קנה?
 תשובה לחידה פ"ש גיליון 255 : הפסוקים שמתחילים במילים "אמי אובד אבי" (דברים כו ה-ח) נקראים בהגדה של פסח בליל הסדר. **תשובה לחידה השבועית:** אלעזר הוא הילד הגבוה. תזכורת: הכניסה להגדרה מותנה 1. בתשובות על שתי החידות 2. כתובת מלאה. 3. לתושבי פ"ת בלבד. **של ה'סוכה: יהוה'ן ז'ל'ב'ן א'ן'ן**

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות פייר - ניכטבורג להולדת הבן הנכד משפחות רכניצר - הבלין - וירבסקי להולדת הבן הנכד תינו בן הנין משפחת שלנגר להולדת הבת משפחות וויספיש - שבקס להולדת הבן הנכד משפחת יהודה כהן להולדת הבן משפחות שולמן - פיק להולדת הבת הנכדה משפחות שטיין - ורליך להולדת הבת גני חדר: משפחת לרדמן להולדת הבן משפחות סני - ריוה - הרב מנחם שוורץ - להולדת הבת הנכדה הנינה משפחות בינט - שוורץ לאירועי הבת הנכדה משפחות פינשטיין - הבלין להולדת הבן הנכד משפחות זיוילט-טולנפלד להולדת הבן הנכד

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com